

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

EM2023/15B

Peter Olsen

Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale

(Formanden for Naalakkersuisut)

Vi skal se fremad. Vi skal gå efter pejlemærkerne på vor strækning. Vi skal styre vort land demokratisk. Vi skal have tæt kontakt til befolkningen. Vi skal følges med de uafhængige. Vi skal samle folket.

Disse ord er brugt i indledningen af talen. Tak til formanden for Naalakkersuisut, din indledningen af talen er meget tydelig. Naalakkersuisut respekter Inatsisartut, og række hånden frem til samarbejde.

Som du fortsætter-

Et land i trivsel. Et trygt land. Et land i udvikling.

Inuit Ataqatigiit er klar til samarbejde, vi er klar til kompromiser, vi er klar til beslutninger til gavn for befolkningen.

Inuit Ataqatigiit takker forældrene, omsorgspersoner for børn, for I har fuldbyrdet jeres ansvar.

Og vi skal støtte forældre, der ikke mere tager omsorg for deres børn, hvis børn er anbragt, til igen at drage omsorg for børnene.

Ressourcestærke familier. Familier i sammenhold. Hvis man skal sørge for disse skal anbringelse af børn være den sidste udvej. Selv om vi ved dette i nogle tilfælde vil være nødvendigt.

Vi ved adskillelse fra forældrene, at blive anbragt i en døgninstitution, kan have store konsekvenser for resten af livet. Dette kan dog være nødvendigt. Når man ikke kan komme udenom at anbringe børn, viser dette, at vi er nødt til at ændre tingene.

Vi skal ændre tingenes tilstand, og lave indsatser med det formål, at familierne skal forblive samlet. Vi ved jo, når familierne forbliver samlet er det til gavn for alle.

I dag er kommunernes økonomi belastet ved, at udgifterne til anbringelse udenfor hjemmet bliver flere og flere. Det er som om vi prøver at fylde en spand med hul i bunden med vand, og hullet i bunden bliver større og større. Hvis vi fremadrettet ikke ændre tingenes tilstand, kan vi ikke skabe

ressourcestærke familier. Vi ved fra forskningen og vores livslange erfaring, hvilke behov børnene har for at de kan udvikle sig og have et godt voksenliv. Udover Kærlighed-Sundhed-Have nok med mad, som er nødvendige for livets opretholdelse, skal man have trygge rammer under opvæksten.

Som jeg sagde, har kommunerne store udgifter til døgninstitutioner, og det vil ikke være underdrevet, at udgifterne for et barn kan beløbe sig til 1 mio.kr. eller mere pr. År.

I Inuit Ataqagiit spekulerer vi på, om kommunerne virkelig får noget for pengene? Tak, hvis hvis de sørger for behandling af barnet og giver et tryghed. Er alle døgninstitutionerne passende til formålet? Er de passende til barnets og anbringerens behov?

Derfor har vi fremsat forslag til debat – vi ser frem til debatten på baggrund af pkt. 55.

Inuit Ataqatigiit har det formål, at Naalakkersuisut og kommunerne skal have et godt samarbejde om børn. Det er nødvendigt at samarbejde det om, at fagpersoner skal igennem passende kurser. Og vi skal kraftigt opfordre Naalakkersuisut til, at tage et tæt samarbejde med kommunerne alvorligt.

Vi ser frem til, at ungdomsboligerne, der bliver bygget i forskellige byer bliver færdige.

Vi ser frem til, at det kommende oplæg om det vi kalder 95/5 boligbyggeri bliver implementeret, og vi er glæder os på vegne af dem, der vil få denne mulighed.

Det centrale i Inuit Ataqatigiits sundhedspolitik er, at fremme livsstilen, forebyggelse af sygdomme og at befolkningen skal få målrettet sygdomsbehandling. Derfor mener vi også, at Inuuneritta III og fremme af sundhed, skal være grundlaget for et godt og sundt liv, og dertil, at man også sørger for et sundt liv.

Samtidig erkender vi, og vores sundhedsvæsen har store udfordringer. Vi har problemer med gode vilkår, og vi skal sørge for en mærkbar forbedring. I forbindelse forhandling om Finansloven for 2023, at har vi opnået, at afsættes midler til akutte tiltag, da vi har behov for, at vores sundhedsvæsen øjeblikkeligt bliver godt kørende igen. Samtidig med indsatserne, skal vi tænke anderledes, fornuftigt og langsigtet, for at vi skal have en sammenhængende sundhedsvæsen. Derfor har vi tanker om planlægning for det næste år og for de næste fem og ti år. Vi har behov for akutte tiltag, ligeså har er det

nødvendigt med langsigtede løsninger – og vi vil nå dette gennem sundhedsaftale på tværs af partierne.

Som beslutningstagere er der modsatrettede krav til os og at vi tager kompromiser. Befolkningen har større og større forventninger til vores sundhedsvæsen, grundet der er mere kendskab til sundhedstilbud i andre lande. På den anden side har udfordringer med hensyn til kvalitetsniveauet og organiseringen af vores sundhedsvæsen. Mange af medarbejder, der har arbejdet i mange år, vil gå på pension, og det er svært at vedvarende at fastholde personalet, og derfor har brugen af vikarer og ikke fast personale indflydelse på kvaliteten. Vi mener, at vi er nødt til at optimere den mangeårige sundhedsforskning som en del af vores bestræbelser på at vores sundhedsvæsen skal være holdbar og for at fastholde personalet

Alle skal have medindflydelse på vores sundhedsvæsen, og vi skal optimere vores samarbejde med patientforeningerne. Ligeledes støtter vi, at der etableres et sundhedsråd, med repræsentanter for patientforeningerne og sundhedspersonalet.

Sundhed begynder med forebyggelse

Forbyggelsestiltag er med til bane vejen for vilkårene for alle i samfundet, og baner vejen for bekæmpelse af ulighed i sundheden. Målet må være, trivsel under opvæksten, bolig, forsyning af vand, adgang til sunde madvarer, gode daginstitutioner, en god folkeskole, gode fritidstilbud og sunde fællesskaber i samfundet, familierne og i de enkelte bosteder og et sundt arbejdsmiljø.

Derfor er sikringen af sundhed for alle et tværsektorielt anliggende, og et fælles anliggende for Selvstyret og kommunerne.

Sundhedskommissionen

Sundhedskommissionen fremlagde sin betænkning den 22. Maj 2023. Indholdet er 119 anbefalinger til udvikling af Sundhedsvæsenet i Grønland. Vi kan ikke arbejde med og følge alle 119 anbefalinger på en gang.

Nogle opgaver må prioriteres gennem styring og organisering, og andre vi mener vil være politiske prioriteringer. Listen af prioriterede anbefalinger indgår som bilag i Inuit Ataqatigiits sundhedsudspil.

Sundhedsudspillet tager udgangspunkt i Sundhedskommissionens anbefalinger, men også Inuit Ataqatigiits generelle politiske prioriteringer ud fra et politisk syn.

Politisk prioritering

Inuit Ataqatigiit har lægger vægt på tre områder til prioritering ud fra kommissionens anbefalinger, med udgangspunkt i udvikling af telemedicen. Metoderne i telemedicinen skal udbredes og fornyes, for derved at sikre, at alle i befolkningen skal gives mulighed for den bedste service af sundhedspersonalet uanset hvor man bor.

Derudover har vi som noget vigtigt et politisk ønske, som vi mener skal debatteres i Inatisartut. Generelt mener vi, at disse vil forbedre sundhedsvæsenet servicering af befolkningen.

Og vi mener at personalet i Sundhedsvæsenet i Grønland er centrale for befolkningens sundhed. Det står klart, at det er nødvendigt med forbedring af rekruttering af personale, omsorg for personale og fastholdelse af personalet.

I dag rekrutteres personalet med gennemsnitlig ca. tre måneders ansættelse, og dette belaster ledelse og arbejdet gevaldigt. Dette belaster også det faste personale, da man i samfundet og blandt personalet er nødt til at oplære nye medarbejdere. Dette har ofte den konsekvens for befolkningen, at behandlingen ikke er vedvarende og sammenhængende.

Sagt på en anden, at personaleressourcene skal fremadrettet være vedvarende og man kan ikke komme udenom det og dette skal være et grundlæggende krav. Muligheden sundhedsservice i de enkelte bosteder og vigtigt for sundhedsvæsenet og grundlaget for deres arbejde, men det skal understøttes ved mere brug af IT-systemerne.

Inuit Ataqatigiit rækker hånden ud til alle partier for indgåelse af en forlig.

Folkeskolen skal været et godt sted for børnene. Det skal være en plads for indlæring og udvikling. Det er vigtigt med et nært samarbejde mellem forældre og skolen.

Vi har hørt formanden for IMAK påpege, at lærerne får forskellige opgave, udover hvervet som lærer. Vi opfordre til at forstå og tænker på denne udmelding. Vi er tilfredse med, at man vil give uddannelses tilbud for unge med særlige behov. Det er jo yderst nødvendigt

Det er vigtigt at de ældre har gode vilkår. Vi er glade for arbejdet med at forbedre livet som ældre i Grønland.

Det er godt, at ældrelovgivningen bliver samlet under en lov.

Endelig vil afskaffelse af den gensidige forsørgelsespligt blive en realitet.

Det er ærgerligt, at udarbejdelsen af fiskeriloven ikke færdig. Det er yderst nødvendigt med færdiggørelsen.

Fiskerne kan ikke vente mere. Og også samfundet.

For Inuit Ataqatigiit er skal følgende være grundlag i fiskeriloven.

Det grønlandske samfund ejer fiskeressourcerne

Fastboende ejer alle fiskearter 100 %.

Der skal etableres en kvotebank, derfra skal unge gives mulighed for komme ind i fiskeriet

Havgående og det kystnære rejefiskeri skal være adskilt.

Vi forventer at forslag til fiskeriloven vil blive sendt i høring i nær fremtid, og vi er spændte på indholdet.

Selvforsyning skal optimeres. Det er på tide med klar plan. Vi vil købe sunde kartofler, som ikke er sprøjtet.

Det er nødvendigt med en god affaldshåndtering. Vi håber at der vil være fremgang i dette arbejde. Vi vil bo i et rent Grønland.

Vi ser frem lov om turisme, som vil blive behandlet til foråret-

Tak til Formanden for Nalakkersuisut for din tale. Uden at have bemærkninger til alle punkter, er dette Inuit Ataqatigiits udtalelse.

Tak.